

КРИВОРУЧКО

Владислав Олександрович

УДК 339.727.22

РУДЕНКО

Микола Вікторович  
Mykola\_rudenko@mail.ru

студент, Черкаський навчально-науковий інститут, ДВНЗ “Університет банківської справи”

**ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ УКРАЇНИ: ДОСВІД РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА**

**THE FORMATION OF INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF UKRAINE: POLAND'S EXPERIENCE**



к.е.н., доцент, Черкаський навчально-науковий інститут, ДВНЗ “Університет банківської справи”

*У статті розглянуто проблеми формування інвестиційної привабливості економіки України та проаналізовано досвід Республіки Польща щодо заходів із залучення іноземних інвестицій у країну. Виявлено системні проблеми ефективного залучення та державного регулювання інвестиційної діяльності. Доведена доцільність адаптації та застосування передових “польських” засобів, методів, інструментів та інституційних надбань щодо залучення іноземних інвестицій у вітчизняну економіку.*

*В статье рассмотрены проблемы формирования инвестиционной привлекательности экономики Украины и проанализирован опыт Республики Польша о мерах привлечения иностранных инвестиций в страну. Выведены системные проблемы эффективного привлечения и государственного регулирования инвестиционной деятельности. Доказана целесообразность адаптации и применения передовых “польских” средств, методов, инструментов и институциональных достижений по привлечению иностранных инвестиций в отечественную экономику.*

*In the article the problems of formation of investment attractiveness of Ukraine's economy are considered and the experience of Poland on measures of attracting foreign investment into the country is analyzed. The system problems of effective involvement and state regulation of investment activity are revealed. The expediency of adaptation and application of advanced "Polish" means, methods, tools and institutional achievements to attract foreign investment in the domestic economy is proved.*

**Ключові слова:** *прямі іноземні інвестиції, державне регулювання інвестицій, залучення інвесторів*

**Ключевые слова:** *прямые иностранные инвестиции, государственное регулирование инвестиций, привлечение инвесторов*

**Keyword:** *foreign direct investment, state investment regulation, attracting of investors*

## ВСТУП

В умовах посилення глобалізаційних процесів та інтеграції світової економіки соціально-економічне зростання країн, особливо тих, що розвиваються, значним чином залежить від залучення іноземних інвестицій. Останні, у свою чергу, слугують джерелом ресурсів для реалізації важливих економічних перетворень, розвитку тих чи інших галузей господарства та можливого впровадження інновацій у діяльність бізнесу.

Україна проходить своєрідну завершальну стадію так званого трансформаційного етапу в розвитку економіки країни, а саме: процесу повного переходу до ринкових відносин з позбавленням залишків пострадянської системи господарювання та управ-

ління економікою. І саме на даному етапі вітчизняна економіка потребує значних капіталовкладень для пришвидшення вищеперелічених процесів, виходу з економічної кризи та розвитку перспективних, конкурентоспроможних та інноваційних галузей господарства. Тому актуалізується питання розробки нової інвестиційної політики держави, котра буде насамперед зорієнтована на пошук та залучення іноземних інвесторів для реалізації масштабних проєктів.

З часів незалежності наша держава намагається проводити активну політику щодо залучення інвесторів на свою територію, але її реалізація на практиці не дає того необхідного ефекту і результату, який можливо очікувався від впровадження кожного чергового кроку інвестиційної політики. Невдачі

інвестиційних заходів можна пов'язати з багатьма чинниками, але найголовнішими серед них слід назвати наступні: незацікавленість органів влади в ефективній реалізації інвестиційної політики та зловживання окремими бізнес-структурами даною політикою у власних цілях, що також є результатом небалого контролю з боку влади.

Проблеми інвестиційної привабливості української економіки, їх динаміка, структура, формування прогнозів на перспективу є актуальними питаннями вітчизняної економічної науки. Враховуючи важливе значення інвестицій для економіки України у науковій літературі приділено значну увагу різним аспектам вищезазначеної проблематики у працях О. Гаврилюка, В. Гейця, Б. Данилишина, С. Ішук, М. Корж, Т. Майорової, А. Пересади [1-3] та багатьох інших, аналіз досвіду Польщі щодо залучення іноземних інвестицій досліджували М. Вожняк, Д. Лук'яненко, О. Танцюра, Я. Циран, В. Чужиков [4-6]. Серед польських вчених проблему інвестиційної привабливості економіки вивчали Л. Бальцерович [7], М. Гадаш-Дідух [8], Б. Коцьолек [9], Й. Міхалков [10], А. Чепурко [11], Т. Червінська [12] та інші. Зважаючи на значні здобутки науковців у цьому напрямку досліджень, зауважимо, що питання адаптації до застосування позитивного досвіду залучення іноземних інвестицій в економіку України на прикладі різних країн є актуальними проблемами вітчизняної економічної науки.

**МЕТА РОБОТИ** – дослідити сучасний стан іноземного інвестування в економіку України та проаналізувати досвід Республіки Польща щодо заходів із залучення інвесторів на свою територію задля розробки дієвих механізмів підвищення інвестиційної привабливості нашої держави.

#### **МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ**

Методологічною та інформаційною основою роботи є наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених, матеріали періодичних видань, ресурси мережі Internet, нормативно-правові акти та офіційні статистичні дані. У дослідженні було використано методи статистичного зведення та аналізу, графічний, порівняння, аналогії, синтезу та узагальнення.

#### **РЕЗУЛЬТАТИ**

Інвестиції є одними з ключових ресурсів, які дають поштовх для існування та розвитку будь-якого бізнесу чи економіки. Це джерела, значний приток яких при раціональному розподілі та використанні, здатні забезпечити якісний розвиток тієї чи іншої господарської системи та отримати позитивну віддачу у вигляді прибутку. Підприємства в процесі своєї господарської діяльності потребують додаткового капіталу для розширення виробництва, асортименту продукції, розбудови інфраструктури, фінансування наукових досліджень та впровадження їх результатів у вигляді інновацій. Фактично інвестиції виступають тим ресурсом, котрий забезпечує реалізацію вищезгаданих цілей підприємства.

Інвестиційні ресурси є потребою як малих підприємств, так і великого бізнесу. Фактично, в макроекономічних масштабах, держава є своєрідним «підприємством» з досить широким спектром виробництва і значними обсягами продукції, яку вона реалізує на світовому ринку товарів і послуг. Для розвитку та модернізації власного господарства держава також потребує інвестицій. Чим більші обсяги капіталу “заходять” всередину країни, тим швидше відбувається економічне піднесення, впровадження інновацій, підвищення соціально-економічного розвитку суспільства тощо. І навпаки – чим менші обсяги інвестицій, тим повільніше проходять процеси розвитку, а у довгостроковій перспективі відсутність додаткового капіталу виражається у технологічному та науковому “застої”, стагнації та зростанні бідності населення держави і т.д.

Першими кроками із залучення іноземних інвестицій були спроби створення та функціонування спеціальних (вільних) економічних зон (СЕЗ), які на той час вважалися універсальним інструментом підйому економіки держави, особливо у кризовий період. У 1992 році був прийнятий Закон України “Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон” [13], який визначає порядок створення і ліквідації та механізм функціонування спеціальних (вільних) економічних зон на території України, загальні правові та економічні основи їх статусу.

Метою створення СЕЗ було забезпечення підґрунтя для залучення іноземних інвестицій та сприяння їм, активізація спільно з іноземними інвесторами підприємницької діяльності для нарощування експорту товарів та послуг, поставок на внутрішній ринок високоякісної продукції та послуг, залучення і впровадження нових технологій, ринкових методів господарювання, розвитку інфраструктури ринку, поліпшення використання природних і трудових ресурсів, прискорення соціально-економічного розвитку України.

У Законі України [13] СЕЗ трактується як частина території України, на якій встановлюються і діють спеціальний правовий режим економічної діяльності та порядок застосування і дії законодавства України. На території спеціальної (вільної) економічної зони запроваджуються пільгові митні, валютно-фінансові, податкові та інші умови економічної діяльності національних та іноземних юридичних і фізичних осіб.

Наприкінці 1990-х початку 2000-х років в нашій державі були сформовані одинадцять спеціальних економічних зон і територій пріоритетного розвитку (ТПР). Аналізуючи функціонування СЕЗ та ТПР, зауважимо, що в кінцевому підсумку своєї мети вони не досягли, оскільки служили переважно “податковими гаванями” усередині країни. У 2005 році уряд був змушений прийняти рішення щодо ліквідації СЕЗ і ТПР на території України, наголошуючи, що зони перетворилися на інструмент податкових і митних махінацій.

Наступним важливим кроком щодо залучення іноземних інвестицій вважалося створення в Україні

Державного агентства з інвестицій та управління національними проектами України [14], яке стало правонаступником Державного агентства України з управління національними проектами та Державного агентства України з інвестицій та розвитку.

Вищезазначене агентство входило до системи виконавчої гілки влади та було головним підрозділом у системі центральних органів виконавчої влади із забезпечення реалізації державної політики у сфері інвестиційної діяльності та управління національними проектами із наступними завданнями: реалізація державної політики у сфері інвестиційної діяльності та управління національними проектами, управління національними проектами, здійснення заходів, спрямованих на поліпшення інвестиційного іміджу України та підтримка інвестиційного розвитку регіонів України.

Завдання, що поставлені перед переліченими інституціями так і не були реалізовані, а Державне агентство з інвестицій було ліквідоване. І постає логічне питання, чи є у держави Україна стратегічне бачення залучення інвестицій в економіку та якою має бути інституційна підтримка інвестиційної діяльності? Вважаємо, що сьогодні держава займає пасивну позицію спостерігача за інвестиційним процесом, а не гравця та арбітра, оскільки не використовує загальновідомий набір стимулів та інструментів для залучення інвестицій.

Незважаючи на системні помилки щодо залучення іноземних інвесторів на територію нашої держави загальна динаміка обсягу залучених прямих іноземних інвестицій (ПІІ) в економіку України має позитивну динаміку протягом років незалежності (рис. 1).



Рис. 1. Динаміка обсягу залучених ПІІ в економіку України у період 1994-2015 рр. [дані Державної служби статистики України [15]]

Аналізуючи динаміку залучення прямих іноземних інвестицій на територію України протягом останніх 20 років спостерігаємо загальну тенденцію щодо зростання обсягу інвестицій, за винятком останніх років (рис. 1). Однак щорічний приріст залучених інвестицій є не досить суттєвим і досягає своїх найвищих показників у період 2004-2007 років, та надалі має тенденцію до зменшення, а з 2014 р. взагалі має негативну динаміку. Це пов'язано, перш за все, з початком політичної та економічної кризи, значної девальвації національної валюти та військових дій всередині країни, що представляє собою своєрідний "фактор страху" для іноземного інвестора.

Якщо аналізувати структуру прямих іноземних інвестицій в Україну станом на кінець 2015 р., то вагому частку у загальному обсязі іноземного капіталу складають інвестиції Кіпру (27%), Нідерландів (13%), Німеччини (12,5%) та Російської Федерації (7,8%) [15]. Щодо галузей економіки, то іноземних інвесторів найбільше приваблюють промисловість (30,6%), фінансова та страхова

діяльність (27,3%), оптова та роздрібна торгівля (13%) та нерухомість (8%). Варто зауважити, що сільське господарство, яке прийнято вважати практично провідною експортоорієнтованою галуззю господарства України, складає всього лише 2% від загального обсягу іноземних вкладень в економіку [15].

Приватні іноземні інвестори не поспішають із виходом на український інвестиційний ринок, оскільки у нашій державі відсутній сучасний та діючий механізм регулювання інвестиційної діяльності на основі дотримання антимонопольного законодавства. Відсутність відкритих та справедливих правил гри відлякують іноземного інвестора, що дозволило потужним бізнес-групам, наближеним до владних кабінетів, користуватися значними преференціями на інвестиційному ринку.

Переконані, що держава не використовує в повній мірі наявний потенціал і, розробляючи нову інвестиційну стратегію України на сучасному етапі розвитку, важливим аспектом має бути аналіз формування аналогічних стратегій та заходів щодо

залучення іноземних інвестицій у країнах, котрі на сьогоднішній день досягли значних економічних результатів та водночас мають багато спільних рис з економікою України. Найбільш яскравим прикладом для вивчення та аналізу може слугувати досвід Республіки Польща.

Польща – держава з подібним географічним розміщенням, природними ресурсами, структурою та чисельністю населення з Україною. Однак, після розпаду соцтабору у 1989 році, зуміла здійснити за короткий термін величезний економічний стрибок вперед і належить до країн, економічне диво якої намагаються наслідувати більшість “перехідних” країн східно-європейського континенту, включаючи Україну. Одним із важливих елементів розвитку національної економіки Польщі є залучення іноземного капіталу, створення привабливого інвестиційного клімату для закордонних бізнесменів. На сьогодні Польща займає провідне місце в рейтингу інвестиційної привабливості та по кількості залучених іноземних інвестицій в Європі [16].

Формування інвестиційного клімату у Польщі почалося ще за часів проведення шокової терапії під керівництвом автора польського економічного дива Лешка Бальцеровича, а саме з прийняття “Закону про господарську діяльність іноземних інвесторів” [7]. Відповідний законодавчий акт створив можливості іноземним інвесторам розвивати власний бізнес на теренах Польщі і репатріювати прибуток за кордон без додаткового оподаткування. Водночас не існувало ніяких обмежень щодо частки іноземного капіталу в статутному фонді підприємств. Відповідний закон скасував більшу частину імпортних ліцензій, їх видача стала максимально спрощеною, а більша половина експортних квот була взагалі скасована.

Новацією з боку уряду Бальцеровича для іноземних інвесторів стали запроваджені спеціальні економічні зони – території з пільговим оподаткуванням і привабливим бізнес-кліматом. Такі вільні економічні зони створювалися в найбільш “депресивних” регіонах держави, тобто на територіях з найвищим рівнем безробіття, найменш розвиненою інфраструктурою тощо. Відповідні зони перебували під пильним наглядом державних інституцій і забезпечували всі необхідні умови для залучення на їх територію інвесторів. Саме на даних територіях, у першу чергу, надавалася потрібна інфраструктура, скорочувалися бюрократичні витрати та надавалися податкові пільги. З часів проведення шоківих реформ таких зон було сформовано чотирнадцять. Можна стверджувати, що більшість інвестиційних програм були націлені на розвиток малого та середнього бізнесу, який був ключовим в політиці Бальцеровича.

Варто зауважити, що заохочення іноземних інвесторів вкладати кошти в польський бізнес відбувалося разом із активною приватизацією суб’єктів економіки, які раніше перебували у власності держави. Іноземні інвестиції значним чином впливали на проведення структурних реформ в економіці Польщі, а саме ефективної реалізації програми витіснення держави з реального сектору

економіки, тобто “тотальної” приватизації, яка проводилася лише в готівковій формі та за допомогою відкритих аукціонів. Фактично, значна кількість підприємств повністю перейшли в іноземну власність інвесторів. Відповідний закон створював більш сприятливі умови для розвитку іноземних компаній, ніж для вітчизняних [17].

Як результат ґрунтовних реформ у 1991 р. урядом було створено Польське агентство інформації (ПАІ), мета якого було просування Польщі за кордоном за допомогою публікацій, виставок на конференціях, преси тощо. У 1992 р. було засновано Державне агентство з іноземних інвестицій у вигляді акціонерного товариства Державного казначейства. Його головна мета полягала у підтримці польського економічного розвитку за допомогою спеціально розробленої системи заходів щодо збільшення припливу прямих іноземних інвестицій. У 1997 р. дану організацію було визнано кращим агентством сприяння формуванню інвестиційної привабливості в Європі.

На сьогоднішній день Польща має самостійну підпорядковану державі організацію, яка працює виключно в напрямку залучення іноземних інвестицій із-за кордону, що має назву: Польське Агентство інформації і закордонних інвестицій (ПАІЗ) (пол.: “Polska Agencja Informacji I Inwestycji Zagranicznych”) [18]. Дане агентство було сформовано у 2003 р. шляхом об’єднання вищезгаданих двох організацій. Основна мета діяльності відповідного агентства – це допомога інвесторам вийти на польський ринок і найбільш раціонально використати його можливості. Агентство має мережу регіональних відділів, які призначені для поліпшення якості обслуговування регіональних дрібних інвесторів, забезпечення доступу до інформації, зокрема, інвестиційні пропозиції, бізнес-проекти регіону та мікроекономічна статистика, а також полегшення контактів між інвесторами та місцевими органами влади. Діяльність регіонального відділення даного агентства фінансується за рахунок місцевих коштів [18].

ПАІЗ сприяє розумінню майбутнім інвестором всіх адміністративних та правових процедур, які необхідні в процесі здійснення інвестиційної діяльності та забезпечує їх безпроблемне проходження, створює доступ до повної інформації про економічне і правове середовище інвестицій та сприяє пошуку відповідних партнерів і постачальників. Не менш важливим завданням даної організації є формування позитивного іміджу Польщі в світі та просування польських товарів і послуг. Можна стверджувати, що відповідне агентство, практично, формує своєрідну інвестиційну рекламу держави на міжнародному ринку. Якщо порівняти Польщу з великою компанією, то дане агентство буде представлено у формі маркетингового відділу.

Дослідимо динаміку обсягу прямих іноземних інвестицій (ПІІ) в економіку Польщі і порівняємо загальні тенденції розвитку інвестиційної складової двох держав за досліджуваний період (рис. 2).



Рис. 2. Динаміка обсягу ПІІ в економіку Польщі за період 1994 - 2014 рр. [дані центрального статистичного управління Республіки Польща [19]]

Аналізуючи динаміку обсягу залучених інвестицій в економіку Польщі за аналогічний період, тобто 1994-2014 рр., можна зробити висновок про високу ефективність польської інвестиційної політики, заходів та методів, за допомогою яких іноземні інвестори були вмотивовані вкладати капітал у розвиток бізнесу у даній країні, що підтверджується вищенаведеними даними (рис. 2). Порівнюючи подані дані з аналогічними показниками щодо української економіки, можна спостерігати, що обсяги інвестицій в Польщу у десять разів перевищують відповідні показники в Україні.

Аналізуючи інвестиційні досягнення Республіки Польща за останні 20 років, можна стверджувати, що діючий механізм залучення ПІІ працює достатньо ефективно. Президент Польського агентства інформації та іноземних інвестицій С. Майман вважає, що стабільність і узгодженість – це ті риси, що приваблюють інвесторів в Польщі [18]. Дійсно, на теренах Східної Європи, Польща вирізняється доволі стабільною політичною та економічною ситуацією. Кожен новий польський уряд, котрий приходив до влади, не змінює зовнішньоекономічні пріоритети та інвестиційну політику держави. Фактично, базові принципи, які були закладені урядом Бальцеровича на початку 90-х років ХХ ст. і на яких була побудована “вільна” для зовнішніх інвесторів економіка, не були кардинально змінені протягом 25 років існування незалежної Республіки Польща.

Монетарну політику центрального банку Польщі часто критикують за занадто високу консервативність, яка обмежує потенціал зростання економіки, про що свідчать показники зростання ВВП країни. Проте, з іншого боку, така політика створює макроекономічну стабільність в державі, що виражено дуже низькими показниками рівня інфляції і платіжного балансу: рівень інфляції протягом 2015 р. коливався в межах 0,8-1,5%, що фактично не є суттєвим і впливовим на рівень цін, насамперед, на

основні та оборотні фонди такі як земля, виробничі приміщення, машинне устаткування, сировина, які, у першу чергу, цікаві для інвестора. Не менш важливим фактором, що підтримує конкурентоспроможність польської економіки є плаваючий обмінний курс. При цьому, протягом довгострокового періоду він не піддається впливу зовнішніх та внутрішніх факторів та перебуває у відносно стабільному діапазоні.

Польське законодавство створює умови абсолютно вільного розвитку бізнесової діяльності в країні. Для відкриття компанії необхідний дуже малий статутний капітал – всього лише 1200 євро, який необов'язково має бути внесений на рахунок компанії на момент реєстрації. Також діють мінімальні вимоги щодо ліцензування тих чи інших видів господарської діяльності, практично відсутні вимоги до внесення інвестицій або купівлі нерухомості. Вартість після реєстраційного обслуговування бізнесу становить всього лише 200 євро на місяць. При цьому процес реєстрації нової компанії з 2004 р. було скорочено в двічі і тепер він включає лише 5 етапів, а сама процедура займає від 7 до 30 днів. Підприємство, яке засноване та кероване іноземними громадянами, має рівні права з іншими суб'єктами господарської діяльності. Власники польських компаній мають доступ до пільгового європейського кредитування, яке базується на спрощеній процедурі оформлення та невисоких ставках кредитування.

Податкова система в Польщі має спрощену структуру. Основними видами оподаткування для компанії є податок на прибуток у розмірі 19%, та ПДВ у розмірі 23% - вони є єдиними і сталими для всіх суб'єктів господарської діяльності в Польщі. При цьому по вище згаданим податкам, а також акцизному податку, корпоративному податку можуть надаватися певні пільги та преференції. Варто зазначити, що ПДВ сплачується лише фірмами, річний оборот з продажу товарів яких склав більше

10000 євро. Якщо підприємство працює без прибутку у звітному періоді за обґрунтованих причин, то в такому випадку воно може бути звільнено від оподаткування. [20].

Також слід відмітити, що витрати на робочу силу в Польщі, незважаючи на помітну тенденцію поступового зростання, як і раніше значно нижче, ніж в країнах Західної Європи. Водночас, збільшення витрат на оплату праці як наслідок – сприяє підвищенню продуктивності праці, що допомагає підтримувати високий рівень конкурентоспроможності польських трудових ресурсів. Велику увагу в Польщі приділяють рівню освіти майбутніх спеціалістів та регулярного підвищення кваліфікації економічно активної частини населення. Навчальні програми постійно адаптуються під потреби бізнесу, щоб не відбувалася підготовка спеціалістів із “неактуальних” спеціальностей. Відповідно, університети і великі компанії тісно співпрацюють між собою, що в свою чергу зменшує ризик безробіття.

Інфраструктура теж зіграла свою ключову роль у процесі формування інвестиційного клімату. Протягом довгого періоду Польща розглядалася як країна з дуже слабкою інфраструктурою для транспорту і телекомунікацій. Мережа доріг і доступ до високошвидкісного інтернету в державі був нижче середнього показника по ЄС. Проте, залучений капітал в період 2007-2013 рр. дозволив здійснити швидкий та якісний розвиток експрес-дорожньої мережі. Протягом майже 7 років було побудовано більше ніж 1500 км нових автомагістралей і швидкісних доріг, а їх загальну довжину вдалося збільшити до 150%. Вільні економічні зони також відіграють не менш важливу роль в процесі залучення ПІІ в економіку Польщі. Вони слугують своєрідною “приманкою” для інвестора. Компанії, що діють на території ВЕЗ отримують ряд податкових пільг, наприклад, таких як звільнення 50% ставки податку на прибуток протягом 10 років. Діяльність ВЕЗ в Польщі спрямована на залучення великих обсягів капіталу, розвитку найбільш депресивних та інвестиційно непривабливих регіонів країни, створення великих підприємств, розвитку інфраструктури, та ніяк не для “відмивання” капіталу та виведення в офшорні центри. Станом на 2015 р. протягом діяльності 14 ВЕЗ було залучено понад 34 млрд. дол., видано більше 2500 інвестиційних дозволів та створено практично 300 тис. нових робочих місць [21].

Зважаючи на вищесказане, зауважимо, що нашій державі, в особі уряду країни, необхідно детально вивчити та по можливості застосовувати передові “польські” засоби, методи, інструменти та інституційні надбання щодо залучення іноземних інвестицій у вітчизняну економіку, серед основних із них виділимо:

– спрощення системи оподаткування, надання пільг та преференцій малому та середньому бізнесу в певних видах податків;

– перехід до більш лібералістичних інструментів державної політики – мінімізація

втручання в роботу бізнесу та всієї економіки загалом;

– оптимізація процедури створення нових підприємств;

– створення умов для вільного входження закордонного капіталу в Україну без додаткового обкладання податками та зборами;

– формування абсолютно нового інвестиційного маркетингу держави, необхідно створити нові методи рекламування позитивних рис української економіки, перспектив вкладання капіталу в розвиток бізнесових структур на території держави;

– спрямування капіталу на реконструкцію транспортної та телекомунікаційної інфраструктури;

– застосування ефективних засобів і методів боротьби із корупцією на всіх рівнях;

– “перезавантаження” освітньої системи та її адаптація до сучасних потреб ринку праці;

– розвиток нової бізнес-культури в державі, поступове впровадження кластерної системи діяльності підприємств.

## ВИСНОВКИ

Запропонований авторами комплекс заходів щодо покращення інвестиційної привабливості України дозволить нашій державі вийти на якісно новий рівень залучення іноземних інвестицій у вітчизняну економіку. Запровадження у практичну діяльність “польських” методів, інструментів та інституційних надбань підвищить рівень довіри потенційних інвесторів до економіки нашої держави, що позитивно вплине на загальні обсяги інвестування.

Україні необхідно подолати серйозні перешкоди на шляху до розбудови ефективної системи залучення та державного регулювання інвестиційної діяльності, насамперед, усунути недоліки в імплементації законів, запобігати затримці та непрозорості у поверненні ПДВ, налагодити справедливую роботу судової системи, подолати корупцію на всіх рівнях, підвищити рівень захисту прав власності і т.д.

Переконані, що розробка комплексної програми залучення іноземних інвестицій, яка базується на використанні польського досвіду та підкріплена реальними діями щодо виконання взятих зобов'язань, дозволить стимулювати приплив капіталу та побудувати високоефективну соціально-орієнтовану економіку України.

## Список використаних джерел

1. Гаврилук О.В. Інвестиційний імідж та інвестиційна привабливість України / О.В. Гаврилук // *Фінанси України*. – 2008. – № 3. – С. 79–93.

2. Ішук С.О. Інвестиції в основний капітал та їх вплив на соціально-економічний розвиток регіону / С.О. Ішук // *Регіональна економіка*. – 2013. – № 1. – С. 35–42.

3. Корж М.А. Пряме іноземне інвестування в умовах фінансової глобалізації / М.А. Корж // *Фінанси України*. – 2011. – № 12. – С. 61–76.

4. Конвергенція економічних моделей Польщі та України: монографія / [Д. Лук'яненко, В. Чужиков, М. Вожняк та ін.]; за наук. ред. Д. Лук'яненка, В. Чужикова, М. Вожняка. – К.: КНЕУ, 2010. – 719 с.

5. Танцюра О.А. Польський досвід в залученні іноземних інвестицій. / О.А. Танцюра // Збірник наукових праць ЧДТУ. Сер. "Економічні науки". – 2008. – Випуск 21. – С. 42–45.
6. Циран Я. Залучення прямих іноземних інвестицій: польський досвід / Я. Циран // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2009. – №2. – С. 10–17.
7. Balcerowicz L. Państwo w przebudowie / L. Balcerowicz. – Kraków: Wyd. ZNAK, 1999. – 199 s.
8. Hadaś-Dyduch M. Inwestycje alternatywne na polskim rynku kapitałowym, [w:] Innowacje w finansach i ubezpieczeniach – metody matematyczne I informatyczne, Studia Ekonomiczne, Zeszyty Naukowe Wydziałowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach numer 146, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, Katowice 2013, s. 29–37.
9. Kościółek B. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce – rola i wpływ na gospodarkę kraju przyjmującego / B. Kościółek, Nowy Sącz: Wyższa Szkoła Biznesu National Louis University, 1998.
10. Michałkow J. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce w dobie globalizacji / J. Michałkow, Warszawa: WWSE, 2003.
11. Czepurko A. Inwestycje na polskim rynku kapitałowym, w: Gospodarka i handel zagraniczny Polski w 2001 roku / A. Czepurko, Warszawa: IkiCHZ, 2002.
12. Czerwińska T. Zagraniczne inwestycje portfelowe na rynku dłużnych papierów wartościowych w Polsce / T. Czerwińska, Gdansk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdanskiego, 2003.
13. Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон [Електронний ресурс] : закон України № 2674-12 від 13.10.1992 р. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2673-12>.
14. Про Державне агентство з інвестицій та управління національними проектами України [Електронний ресурс]: указ президента України № 1078/2011 від 29.11.2011р. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/583/2011>.
15. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
16. The Economist Intelligence Unit [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [www.eiu.com](http://www.eiu.com).
17. Gola M. Transformacja Gospodarcza w Polsce i Czechach w latach 1989-1998 w perspektywie członkostwa w Unii Europejskiej [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.exporter.pl/zarzadzanie/ue/1wstep.html>.
18. Офіційний сайт Польського Агентства інформації та закордонних інвестицій (Polska Agencja Informacji I Inwestycji Zagranicznych) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.paiz.gov.pl>.
19. Центральне статистичне управління Республіки Польща [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://stat.gov.pl>.
20. Інформаційна база Міністерства фінансів Республіки Польща [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.finanse.mf.gov.pl>.
21. Аналітичний звіт Міністерства економічного розвитку Республіки Польща [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mr.gov.pl>.